

in de Nederlanden — met name de zuidelijke — niet in die mate versterkt was als mogelijk geweest zou zijn. „Toen het kritieke moment daar was, kon de regering niet op de volkomen sympathie van al haar katholieke onderdanen rekenen”. Diep te betreuren. Maar men verklare 's Konings vergissingen vanuit de geesteshouding en staatkundige opvattingen van zijn tijd. Het zou al heel weinig historisch besef verraden, het regeerbeleid van Willem I te toetsen aan het eerst sinds de wereldoorlog krachtig naar voren gedrongen nationaaliteitsprincipe.

Knuvelde's schets der moeilijkheden en mislagen des Konings munt uit door degelijk inzicht en ruim begrip. Hij prijst zijn taalpolitiek als redelijk en noodzakelijk. Hij roemt Willem's zorg voor het hooger, middelbaar en lager onderwijs, arbeid, waarvan veel later de Vlaamse Beweging nog vruchten heeft mogen plukken. Door vakonderwijs trachtte de Vorst Vlaanderen uit zijn diep sociaal verval op te heffen. Handel, landbouw, industrie, ja wat niet al, kwamen tot groote bloei.

Doch de struikelblokken voor de regering waren: het verplichte vaag-protestantsch karakter van het schoolonderwijs, de inmenging in zuiver kerkelijke aangelegenheden en de onvrijheid der drukpers. Door deze drie regeringsfouten, voortkomend uit wantrouwen, werden niet alleen roomschen en liberalen in het zuiden van de regering vervreemd, maar evenzeer in het Noorden. Mannen als Bilderdijk, Da Costa, de vaders der Afscheiding en in Noord-Brabant Luyben en Ingenhousz werden ook door deze tendenzen getroffen.

Wel heeft de Koning later getracht door verregaande concessies het vertrouwen te herwinnen, en het is zeer waarschijnlijk, dat — ware de opstand niet uitgebroken — dit hem ook gelukt zou zijn op den duur, doch de stemming van het heele roomsche volk en de liberalen in Noord en Zuid was omstreeks 1830 door de hardnekkig afwijzende houding van Willem I verbitterd. Wat verdeelde gaf in de politiek hier dagen de doorslag; de Fransche agitators vonden geen hartelijk eensgezinde natie voor zich, of gelijk Knuvelde zegt: „Toen de munitie van 1830 — een Fransche commune op Nederlandsch terrein, uitgelokt en betaald door Fransen, en uitgebaat door de verfranschte bourgeoisie — losbarstte, was de kracht van het eenige bolwerk, dat de stormloop had kunnen weerstaan, de homogene Nederlandschgezindheid van de Boven- en de Beneden-Moerdijk reeds, door inwendige tweedracht, gebroken. De Fransche aanvallers vond niet Nederland, maar slechts Holland tegenover zich.”

Welke betekenis heeft dit alles nu? Komt het er wat op aan, hoe het Vereenigd Koninkrijk uiteengevallen is? Gebeurd is gebeurd?

We spreken immers gaarne van „de les van het verleden”. En gewaarschuwd geldt voor twee. Speciaal door het opdringen der nationaliteitsidee in nagenoeg alle Europeesche landen, maar vooral ook in Vlaanderen, kan wel worden vastgesteld, dat de ontwikkeling van de Dietsche Stam lang niet haar eindstadium heeft bereikt. België heeft zijn eeuwfeest luisterrijk gevierd, en dat is verstandig, want het is niet waarschijnlijk, dat het voor een tweede eeuwfeest nog de kans zal krijgen. Vlaanderen's uur zal eenmaal slaan (wie weet wanneer) en dan zal Wallonië zijn prooi moeten loslaten. Wat dan? Het is bekend, met hoe intense kracht nationalist en beiderzijds de grenzen de hereniging van Vlaanderen en Nederland propageeren. Krijgt Groot-Nederland nog eens een kans, dan zal het in dat beslissend uur noodig zijn, te weten wat 1830 heeft beteekend en bewezen.

Het is onze meening, dat 1830 niet heeft bewezen de onverenigbaarheid van Vlaanderen en Nederland, maar de dwaasheid van 1815 om in het Nederlandsch gebied een Fransche enclave te voegen. Ja, zelfs die fout op zichzelf zou niet de ondergang van 't Koninkrijk hebben ten gevolge gehad. Het waren de fouten van 's konings kwaliteiten en die zijner adviseurs, die „het protestants-hollands beginsel primair stelden”, welke de ontwaking en groei van het Dietsch stamgevoel hebben verhinderd. Al ontveinen we ons geenszins de bezwaren en nadeelen: een unie tusschen Nederland en een vrij, zelfstandig Vlaanderen lijkt ons in de toekomst zeer wel mogelijk.

Of ze wenschelijk is, kan thans niemand beoordeelen, ook prof. Gerretson en Gerard Knuvelde niet. Dat zal beoordeeld moeten worden door de generatie, aan welke de vraag eens wordt voorgelegd.

Wat wij thans wel weten is, dat er in de naaste toekomst van deze hereniging geen sprake kan zijn, omdat Vlaanderen niet vrij, niet zelfstandig, niet mondig is; omdat de poging tot hereniging noodzakelijk leiden moet tot een bloedig conflict met Brussel; omdat het ontketenen van deze strijd Nederland brengen zal aan de rand van de ondergang.

Te streven naar hecht, sterk contact met Vlaanderen, Vlaanderen met alle wettige middelen steunen in zijn strijd om het Waalsch-Brusselsche juk af te schudden is loffelijk, maar in de huidige omstandigheden bij hoog en laag de gedachte eener aansluiting van Vlaanderen bij Nederland te propageeren, is onvoorzichtig en onverstandig.

M. J. LEENDERTSE.

MUZIKALE KRONIEK

Is het wenschelijk nog meer psalmen op dezelfde wijs te zingen?

In „De Bazuin” van 21 en van 28 November j.l. is een artikel geplaatst van den heer E. D. J. de Jongh Jr te Kampen, getiteld: „Isorhythmische Psalmen”. Met isorhythmische psalmen bedoelt de heer De Jongh „groepen van psalmen, die de eigenaardigheid hebben, dat hoewel elke psalm van zoo'n groep een eigen melodie heeft, de psalmen van eenzelfde groep toch op de zelfde wijze kunnen gezongen worden”. Hij meent, dat een groot aantal psalmen, die nu nooit of bijna nooit gezongen worden, wel zullen worden gebruikt als ze maar op een andere, bekende wijs kunnen worden gezongen, want het niet gebruiken is, alweer volgens den heer De Jongh, „voor een groot deel te wijten aan de lastige en veelszins onwettende wijzen, waarop veel psalmen getoonet zijn.”

Door den heer De Jongh is nageplozen welke psalmen „isorhythmisch” zijn. Hij noemt Ps. 7, 46, 59 en 82 en wil ze laten zingen op de wijs van Ps. 46; Ps. 12 en 110; Ps. 18, 32, 45 en 144 en wil die laten zingen op de wijs van Ps. 32; Ps. 24, 62, 95, 111 en 113, het zou een verrijken zijn van ons kerkgezag als men Ps. 24, het 5e vers van Ps. 62, de eerste vier verzen van Ps. 95 en Ps. 111 zong op de wijs van Ps. 113; Ps. 35 en 73; Ps. 38 en 61, te zingen op de wijs van Ps. 38; Ps. 75 en 135; Ps. 80, 94 en 105 te zingen op de wijs van Ps. 105; Ps. 100, 131, 134, 142, Morgen- zang en Avondzang, die liefst gezongen moeten worden op de wijs van Ps. 134 of 100; Ps. 114, 115; Ps. 117, 127, Gebed des Heeren, waarbij aanbevolen wordt het Gebed des Heeren „voor de afwisseling” ook eens te zingen op de wijs van Ps. 117; Ps. 126 en 148, waarbij de melodie van Ps. 126 de voorkeur heeft; Ps. 128 en 130, te zingen op de wijs van Ps. 130; den Lofzang van Maria en den Lofzang van Simeon te zingen op de wijs van den Lofzang van Simeon. Bovendien onderscheidt de heer De Jongh nog semi-isorhythmische psalmen. „Dat zijn psalmen, waarvan de een niet onvoorwaardelijk op de wijs van den ander kan gezongen worden, maar wel als de melodie een heel kleine wijziging ondergaat”. Als voorbeelden geeft hij Ps. 9, 134 en 100. Men gebruike voor psalm 9 de wijs van psalm 134 of 100 met verbod- belling van de laatste noot van den 3en en 4en regel, of men zinge psalm 9 op de eerste helft van de melodie van psalm 35 of 73 of 48. Zoo kunnen psalm 100, 131, 134, 142, Morgen- zang en Avondzang gezongen worden op de tweede helft van de wijs van psalm 35 of 73 of op de eerste helft van de melodie van psalm 126 of den Lofzang van Zacharias; Ps. 129 op de eerste vier of ook wel de laatste vier regels van de melodie van Ps. 119; Ps. 12 en 110 op de eerste helft van de melodie van Ps. 27; Ps. 8 op 1e of 2e helft van Ps. 32; Ps. 14 op de wijs van Ps. 74, met als 5e regel de laatste vier noten van den laatsten regel van Ps. 74; Ps. 21 kan worden gezongen op de melodie van Ps. 121 als men van deze eerst de laatste drie regels, daarna de eerste drie regels neemt.

Men ziet, de heer De Jongh heeft zich heel wat moeite getroost om het alles nauwkeurig na te zoeken en het moet gezegd, hij is accuraat te werk gegaan. Toch hoop ik niet, dat zijn voorstellen ingang vinden, want ik meen, dat niet verrijking maar juist verarming van ons kerkgezag het gevolg ervan zou zijn. Is het juist, dat vele psalmen niet worden gezongen, omdat de melodie zoo onbekend of moeilijk is? Ik herinner me, dat ik als organist in de Gereformeerde Kerk te Vlissingen regelmatig te spelen kreeg Psalm 78; de gemeente had door het steeds gebruiken van dezen psalm de melodie zoo goed leeren kennen, dat deze psalm evengoed werd gezongen als psalm 119 of welke andere bekende psalm ook. Ik denk, dat het in de meeste kerken nu met dezen psalm niet het geval is. Het spoedig aanleeren van een melodie gelukt ook wel, als maar regelmatig de psalm wordt opgegeven om te zingen en niet zoo eens eenmaal in de drie of vier jaar. Vóór dat Dr A. Kuyper Jr in Vlissingen predikant was, werd ongeveer nooit Ps. 106 gezongen. Dr Kuyper gaf tamelijk veel het derde vers van dezen psalm op, met gevolg, dat al heel spoedig de wijs goed bekend was en goed werd gezongen. Onze orgels zijn moereendeels heel wat beter dan een twintig jaar geleden en wie een matig twee klaviersorgel heeft, is in staat de melodie duidelijk te doen uitkomen en zoo een onbekende wijs er makkelijk in te brengen. Trouwens met een éénklaviersorgel kan door de melodie een octaaf hooger mee te spelen meestal wel duidelijk genoeg de melodie worden aangegeven. Zelf maakt de heer De Jongh een opmerking, die er m.i. ook op wijst, dat het niet de meerdere of mindere welluidendheid van de melodie is, die beslist of een psalm vaak wordt gezongen of niet. Hij heeft vóór 1909 van 152 kerkdiensten, in dezelfde kerk gehouden, aanteekend welke psalmen werden gezongen. Uit

deze aantekeningen blijkt, dat psalm 73 niet minder dan zeventien maal werd gezongen, terwijl psalm 35 geen enkele maal werd gezongen, toch kan hier het verschil niet worden verklaard uit de minder mooie melodie, want de heer De Jongh schrijft zelf „beide (psalmen) hebben prachtige wijzen, zoodat verwisseling van melodie weinig zin zou hebben, men late dus elk dezer psalmen de hun toebedeelde wijze behouden. Het mag verwondering wekken, dat 73 zooveel meer in trek schijnt te zijn dan 35”.

Het oordeel over de bruikbaarheid, ja zelfs over de muzikale waarde van een melodie is soms zeer verschillend. Door den heer De Jongh is dit trouwens zelf al geconstateerd. Hij vindt de wijs van den Avondzang slepend en eentonig, wil dat deze wijs zoo spoedig mogelijk vervangen wordt door die van psalm 134, en zegt in een aantekening, dat hij tot zijn spijt met den heer Jan Zwart verschilt in waardeering ten opzichte van deze melodie. Zelf heb ik een tijdlang het laatste vers van den Avond- zang tijdens den kerkdienst moeten spelen op de wijs van Ps. 100, ik voelde het altijd als een verarming van onze toch al niet rijke kerkmuziek, en greep dan ook de eerste de beste gelegenheid aan om weer de oorspronkelijke wijs te gebruiken. De heer De Jongh wil de wijs van psalm 24 liever niet gebruiken, hij zegt aan de wijs van psalm 113 „verre de voorkeur te geven”. Mij is van verschillende organisten bekend, dat ze niet graag de statige wijs van den 24sten psalm zouden missen, die streng dorisch geharmoniseerd zoo uitstekend past bij verschillende verzen van dezen psalm, ik denk bijv. aan de laatste twee verzen, die beginnen met: „Verhoogt, o poorten nu den boog; Rijst eeuw'ge deuren! rijst omhoog.” Onder de psalmen, waarvoor door de Zuidafrikaansche kerken nieuwe wijzen worden gevraagd, blijkt de door deze kerken uitgeschreven prijsvraag, behoort zoo ik me goed herinner ook psalm 85. Mij zijn verscheidene musici bekend, die juist deze wijs zeer mooi vinden, ook de heer De Jongh schijnt deze wijs niet slecht te vinden, hij noemt de wijs tenminste als te gebruiken ter vervanging van de wijs van Ps. 93.

Het minst gewenscht lijkt me het geknutsel met de zoogenaamde „semi-isorhythmische” wijzen, door het verdubbelen van de laatste noot van een of meer regels, het achtervoegen van een deel van den laatsten regel, of het gebruiken van een deel van den laatsten regel, of het gebruiken van een deel van een andere melodie, soms zelfs met verwisseling van het eerste en tweede deel der wijs. 't Is helaas waar, dat we haast altijd binnen een zeer klein kringetje rondraaien, zelden of nooit wordt afgeweken van de bekende psalmen en als het gebeurt, dan wordt gewoonlijk eerst na jaren weer dezelfde psalm te zingen gegeven. Ik ben overtuigd, dat bij regelmatig gebruik, de onbekende psalmwijzen evengoed en evengraag zullen worden gezongen als de bekende en hoop, dat de verrijking van ons kerkgezag zal komen met behoud van de bestaande melodieën, door het met regelmatige afwisseling zingen van bekende en onbekende psalmen. Blijken enkele wijzen dan werkelijk onbruikbaar, laat men dan overgaan tot het invoeren van nieuwe wijzen daarvoor en niet met passen en meten probeeren een melodie van een anderen psalm daarvoor klaar te maken.

Bussum.

D. STROO.

OPVOEDING EN LONDERWUS

Wanneer een krachtige wind een boom op zijn weg vindt, dan worden de jonge twijgen heftig heen en weer gewiept, terwijl de stam rustige en krachtige bewegingen maakt.

Dat beeld werd gebruikt, toen het vraagstuk werd overwogen, in hoeverre de geest van de tijd een ongunstige invloed heeft uitgeoefend op de jonge menschen van onze dagen. Het is al weer enkele jaren geleden, dat de Bond ter Behartiging van de Belangen van het Kind een enquête instelde naar het zedelijk en geestelijk gehalte van de jeugd tegenwoordig. 't Is wel zeer interessant te lezen, wat verschillende mannen en vrouwen als hun oordeel over deze kwestie geven. Uiteraard loopen die oordeelvellingen nog al wat uiteen.

Oppervlakkige klagers zijn gauw klaar. Die vinden, dat de jongelui heel wat minder zijn geworden. Anderen, aanbidders van de vrijheid in elke vorm, oordeelen, dat wij met reuzenschreden zijn vooruitgegaan in dit opzicht. Alleen moeten we maar een beetje voorzichtig zijn met de uitwassen, zoo oordeelen zij. 't Zijn altijd sterke heenen, die de weelde, ook de weelde van de vrijheid, kunnen dragen.

Hooren we maar eens enkele meeningen.

„Ten aanzien van het geestelijk gehalte, staat, naar mijn meening, de rijpere jeugd achter bij die van voor 25 jaar. Het is geenszins onmogelijk, dat het maar een tijdelijke inzinking beteekent, gevolg ook al van de wereldgebeurtenissen. Maar in mijn oogen is het een feit, dat vergeleken bij vóór

25 jaar, de oppervlakkig minder stoerheid be- zield mind- in acht ne- dus allesb- niet, dat h- volgende e- eerste pla- moeten zic- hunner ta- er naar te- tijd de je- Zij moeten- te week. E- te veel m- krachtig.

Een Di- de merkw- kinderen- gedurende- bachtssch- missen van- kunnen th- zeggen, st- de ouders- gens waan- zij toonen- wijding bi- 't Doet- lezen. 'k V- die zich- herinneren- het oorde- woordige.

Een and- vindt, dat- wat al te- werken ni- er maar E- wordt gez- Tijd en kr- ontspanni- niet de g- quintessen- aangegroe- legende- van outsp- dige en a- zucht na- soms de- uitgeput.

Daar za- zwaar ve- geleden i- Waarop- dacht zou- het de je- is van te- dagelijkse- slagen er- gevoel in- feitelijk s- hoogere- aflevert, - thuisbre- uren, om- geven an- strengheis- van zijn- gevoel va- zijn beho-

Als het- dat de ro- aangegroe- takken, j- het misb- het groot- tegenwicht- Op dat- Dat heeft- schaft we- ding bel- school ni- vragen. - onze dag- gebleven, - anderd z- buitenkar- worden- heerscht - een veel- wordt er- 30 jaar! - minste o- dan wij c- natuurijs- aan de c- trekken. - allen inb- 17 en 18- kend, dat- er de no- evenzeer- heusch n- mijn we- jeugd en- op onze